

ELS ESTIUEJADORS BARATOS

- Jo baixo a Barcelona dia per altre.
- Doncs jo tinc que baixar cada dia.
- Tanta feina hi té?
- No. Es que si tardo a baixar dos dies, ja no puc arribar a tragarar ço que m'encarreguen les dones de casa.

Més sobre la gran serpent de mar

DE l'any 1734 daten—segons diguerem—les primeres noves trameses relatives a l'existència de la gran serpent de mar.

D'aleshores ençà, són innombrables les referències procedents de capitans de la marina que asseguruen haver vist el monstre.

En 1849, el comandant del vaixell de guerra anglès «*Dædalus*», va veure entre el Cap de Bona Esperança i la illa de Santa Helena, un animal d'uns vint-i-quatre metres de llargada per uns cinc de diàmetre i de color obscur. Nedava de pressa i va passar a pocs metres del vaixell, sense fer-ne cas.

En 1909, el vapor «*Trescox*», va ésser portador de la nova de que a noranta milles del Cap Hatteras, fou vist un escamot de taurons com fugin d'un perill imminent. Cosa d'una hora després, el guaita va anunciar que estava a la vista una bèstia desconeguda, d'una trentena de metres de llargada, pel cap baix. El seu coll era molt prim, evidentment desproporcionat amb la seva testa grandiosa. Tenia uns ulls llunts com de cristall, de quinze a vint centímetres i llençava per la boca uns escumeralls de baba llepissosa.

Es té esment així mateix d'alguns casos de lluites enconrades entre enormíssims catxalots i altres monstres marins que a fi de comptes foren vencedors en la brega. L'any 1875, els oficials i els tripulants del vaixell «*Paulina*», que navegava pel mar de les Índies, van veure tres catxalots que suraven a flor d'aigua. De sobte una bèstia de colossals proporcions va aparèixer entre les balenes, i atacant a la més grossa, va trabar-se un formidable combat. Des del vaixell es sentia clarament la petadissa de les costelles de la dissortada balena, pel tors de la qual s'havia entortolligat el monstre, que a la fi se n'endugué a la seva víctima cap el fons de les aigües.

Semblants informacions i moltes d'altres que es podrien retreure, han fet suposar als naturalistes que l'existència de la gran serpent marina, tinguda per molt de temps com pura llegenda, podria ésser una realitat.

Veurem si l'expedició científica organitzada per la Societat Zoològica de Buenos Aires, de que parlàvem la setmana passada, l'objecte de la qual és caçar el gran anfibí vist per Mr. Sheffield, serà tan assortada que pugui dir la darrera paraula sobre aquest afer.

—Si li cau el cabell, cregui'm a mi, posi-s'hi aquesta aigua. A mi també em queia, però ara m'hi poso aquesta aigua i ja no me'n cau gens.

Veü amb el nas i sent amb els dits

Miss Willette Hugis, de disset anys d'edat, completament cega i sorda de naixença, ha persuadit a una assemblea de metges i de savis de Xicago que és capaç de «veure» amb el nas i de «sentir» amb els dits.

Ha sigut portada a Xicago, a l'escola de cecs de Janesville, i ha demostrat les seves notables facultats davant d'un auditori estupefacte. Aplicant un dit a l'auricular del telèfon sent la veü tramesa i posant-lo a la galta d'una persona que parlí comprén el que aquesta diu a través de les vibracions que li arriben. Llegeix els títols del diari passant el dit pel damunt de les lletres impreses, però el text li escapa per ésser la lletra massa petita. Pel mateix sistema coneix els bitllets de

Banc. Finalment, passant el nas per una fotografia, va dir que hi havia una dona i dos homes; i la cosa era certa.

Aquí a Barcelona, vàrem conèixer un home cec i sord-mut que treballava en un dels tallers de la Reial Associació de cecs fent fregalls i escombres i es guanyava un jornal; a aquest home li «enraonaveu» també i ell enraonava tocant les mans de l'interlocutor.

La segona vegada que el vàrem veure, després d'un lapse de temps que deuria ésser d'un mes aproximadament, ens va reconèixer en donar-nos la mà per a saludar-nos.

Aquest home no crec que hi vegés amb el nas, però amb els dits en tenia prou fins per a guanyar-se la vida.

Un sanatori original

El fet que avui tenim l'honor de posar a la consideració dels meus pacientíssims lectors és rigurosament històric. Unicament s'ignora el lloc on va passar i no s'està molt segur de si va passar o no, encara que podem afirmar que el metge director del sanatori original que avui ens ocupa és encara viu, i pot donar fe de la certitud del fet.

El doctor Nomen Caparro, que vostès ja hauran sentit anomenar, perquè és un dels més famosos especialistes en malalties que afecten al malalts, va néixer en el poble mateix on vegé la llum primera, i avui ocupa un dels llocs més preeminents entre els savis més mundials.

Es un home tan discret i atent, que veient que cada dia eren més els clients que no l'anaven a buscar, va resoldre dedicar els seus talents en l'organització i direcció d'un sanatori per a curar tota neurastènia aguda i per haver.

Va establir, doncs, el seu sanatori en els afores d'un poble molt sanítos entre el mar i la muntanya. Mercès a la bona situació i al bon règim alimentici de l'establiment, aviat la fama es va estendre i començaren a acudir malalts de totes bandes. Fins n'hi havia de banda militar.

El nostre estimat doctor Nomen Caparro no s'entenia de tanta feina.

De bon matí prenia xocolata, després prenia el pols als malalts, els hi feia ensenyar la llengua, els hi feia pendre magnèssia, i segons els graus de la malaltia, els hi feia seguir règims distints.

Ho tenia molt ben organitzat. Remei per a cada cas particular. Als uns els hi feia treure les sabates; als altres els n'hi feia posar dos parells. A l'hora de dinar, a molts no els deixava menjar més que una sopa de pa i un ou, de vegades passat per aigua, de vegades passat, sense aigua. A altres malalts, en canvi, els hi feia menjar quatre plats, amb pollastre diari. Eli mateix, per no ésser una excepció, era dels de quatre plats, amb pollastre i tot. Es a dir que tot estava montat sobre una base absolutament científica.

Atret per la fama d'aquest sanatori model, vaig tenir la curiositat de conèixe'l i la setmana passada, aprofitant les vacances d'estiu, vaig agafar el tren i cap allí et dic.

Com que el tren era exprés, molt abans d'ésserhi ja hi vaig arribar.

El doctor Nomen Caparro, va sortir a rebre'm a la porta mateixa de l'establiment. Ja feia molts anys que no l'havia vist i el vaig trobar molt canviat, sobretot del trajo, que era molt més fosc.

Amb la seva amabilitat característica, el doctor Nomen Caparro em començà a fer seguir el sanatori:

—Veu; aquí hi ha la porteria, amb el seu porter i tot. Quan truquen és ell qui obra la porta, salvant algunes excepcions.

—Vol dir quan ve algun personatge?

—No; vull dir quan no ho sent i el que truca se'n torna cansat de trucar. Després de la porteria, em va fer visitar el rebedor, amb els seus bancs, les seves banquetes, etc.

—Veu. Aquí és el rebedor—em digué.—Quan entra un nou malalt el fem passar per aquí, després el fem entrar a la direcció i li prenem el nom i el número. Després va a la secció de dotxes, després a la inspecció facultativa, on els metges el visiten, i moltes vegades, després d'haver-lo visitat, saben la malaltia que el malalt té.

Després m'ensenyà la cuina, el rebost, el menjador, explicant-me amb tot detall el funcionament de l'instrument. L'ast per a rostir pollastres; la cullera per batre les cremes, la màquina de precisió per a tallar el pernil dolç...

A mi—haig d'ésser franc,—tot això ja m'interessava ja, però anava trobant la visita tan avorrida que ja quasi em penedia d'haver-hi anat. Potser em guarda lo bo per l'acabament—pensava jo, esperant veure aviat els malalts.

Però el doctor Nomen Caparro no acabava mai d'explicar-me el funcionament de la cuina aconòmica, amb els seus forns per als canalonis i els macarrons gratinats.

A l'últim, veien que allò no acabava mai, vaig insinuar-li discretament el meu desig, amb aquestes paraules encobertes:

—Miri, doctor, vostè, amb la major bona intenció, m'està atipant, avorrint i fastiguejant. Perquè, si vostè creu que he vingut aquí per a veure el replegador i els molls de la cuina, va errat de mig a mig. Jo sóc un home de ciència, i a mi, el que m'interessa, és veure els malalts, conèixer les seves manies, saber els procediments de cura que aquí s'empleen, per a poder donar-ne una idea als meus lectors, que ja estan esperant amb la major impaciència el resultat de la meua visita.

El doctor Nomen Caparro, en sentir-me, es quedà mirant-me fit a fit, amb un esguard investigador i penetrant que jo no sabia on mirar.

Després d'una llarga estona de silenci, em digué:

—Però, no sap vostè el que em va passar?

—No.

—No sap vostè que aquí de malalt no n'hi ha cap?

—Què em diu?—vaig exclamar jo, tot sorprès.

—Li dic que aquí de malalt no n'hi ha cap.

—Però, com pot ser? Si tothom està parlant de la fama d'aquest sanatori!

—Precisament per això—apoià el doctor.—Precisament per la molta fama d'aquest sanatori ha passat el que ha passat. La fama del meu sanatori arribà a estendre's tant, que vingué dia en que, malgrat haver engrandit l'edifici, els malalts no m'hi cabien. Aleshores, per no fer-los entornar, els sobers els col·locava a dispesa per les cases del poble, però l'abundor fou tan gran, que la gent del poble, afanyosa de cobrar bones mesades, anaven cedint totes les habitacions de llurs cases. Vingueren especuladors i es posaren a construir cases barates que llogaven molt cares, i fou tanta l'afluència de malalts, que els bons es quedaven al carrer i no vaig tenir més remei que donar-los-hi estatge aquí en el sanatori; i, és clar, ha resultat el que ja era de preveure, que el poble se m'ha omplenat de malalts i el sanatori està que reventa d'estadants bons.

—Es admirable.

—Tal com li dic.

—Així, vostè deu tenir una gran feina de recorreguent totes les cases del poble per a visitar tants de malalts.

—No, senyor, no. No podria pas donar l'abast. Oh, i per altra part no em convé de cap manera.

—Què no li convé de cap manera?—vaig fer jo, verament sorprès.

Aleshores el doctor em mirà amb un esguard de lo més compassiu que puguí imaginar-se i posant-me amicalment la mà damunt de l'espatlla, em digué:

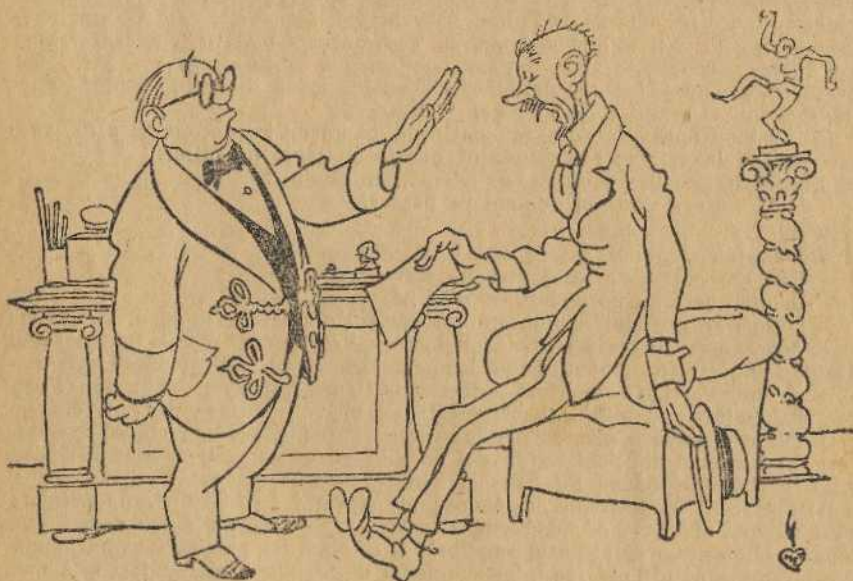
—Què no ho veu que si visités els malalts i els posés a règim serien capços de curar-se?

—Home, millor!—vaig fer jo.

—Millor? Vaia, plegui, que no sap el que diu, vostè. Però què no el veu el conflicte? No el comprén el gran problema? No pensa que si els malalts se'm posessin bons, amb el Sanatori tan ple de bons com tinc, no sabria on posar-los?

Davant de l'evidència em vaig declarar vençut, i després d'estrényer la mà a l'eminent home de ciència, vaig retirar-me immediatament... després d'un bon dinar amb el qual tingué la bondat d'obsequiar-me el meu entanyable amic doctor Nomen Caparro.

JIM-FIT

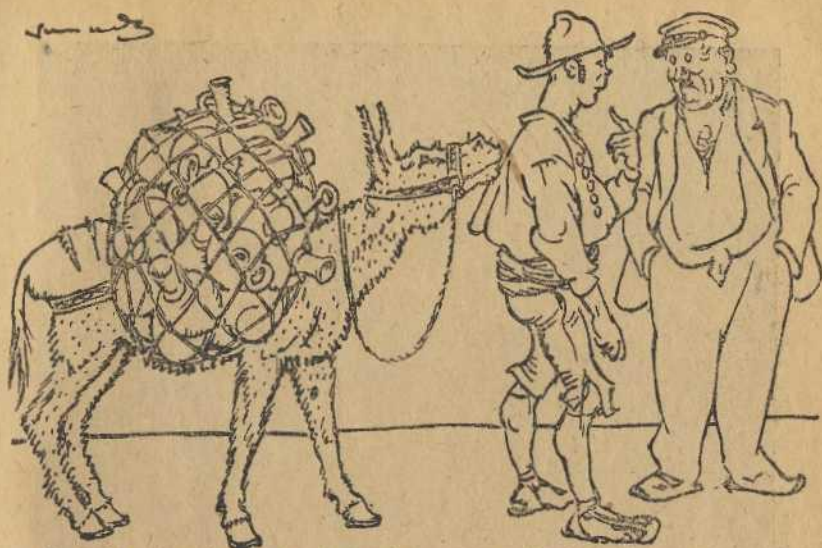

—Què val la visita?

—Sis duros.

—Però si l'any passat només me'n va fer pagar que tres.

—Filllet, l'any passat estíuejava a Vilassar i aquest any estíuejo a Caldetes.

—Què és estrany! L'ase us segueix sense agafar-lo pel ronsal.
—Es perquè porto «garrofes».

LLETRES D'UN MISSIONER

XXX

Per despistar al diable

BENVOLGUTS Patufistes: Si els meus xinets veien la tendra i amorosívol·la correspondència que sostenim des d'aquestes pàgines en favor d'ells, i el goig i sobre tot l'interès amb què vosaltres les acolliu, certament que endevinarien que en nostres cors niuava la virtut incomparable de l'amor mutu, per ells quasi desconeguda, i adorarien la nostra religió, font viva d'on brolla amb gran aflluència aquesta virtut. Us presentaré avui una de les moltes supersticions que arrelen en el poble xinès.

«Canton, 30 de juliol de 1915.—Con-

tinuant, doncs, ço de l'altre dia, arribats que forem a Tai-po, pagàrem a l'amo dels búfals i després de llogar dos coolies (camàlics), atravesàrem la ciutat en direcció a Weishow. Allí, el jove catequista xinès ens mostrà la dreuera i l'emprenguerem tots junts avall per aquell camí de cabra.

»A nostra vista es desplegava la comarca a l'altra banda de la conca de l'Oest, tota coberta de blancs caminets que tantost serpentejaven per la planúria fent grans zig-zags, com suara rodejaven en estret cinyell les comunals cintures del cordó de mun-

Nen xinés abandonat en un recó d'una casa enrunada

tanyes que es destacaven en la llunyania. A la Xina, com ja he dit en altra ocasió, no es coneixen les carreteres i si solament aquests caminals estranys de grans giravoltes de 40 a 50 centímetres escassos d'amplada, adosats amb lloses rectangulars de l'amplada de la via, fets i empedrats sigles ha en temps dels grans emperadors mogols. Deixàvem, doncs, prenent la dreuera, la via bona i planera, preferint els indrets més perillosos i enserrelats de la muntanya; però val a dir que d'aquesta manera ens estalviàvem més de les quatre quintes parts del camí.

»Llavors, Mister O'Hara, encuriósit d'aquells camins tan originals, digué al P. Andreoletti:

»Per què, Pare, els xinesos feren aquests caminals tan còmodes, en veritat, com els europeus, però també tan estrets i de tan grans marrades?

»La causa de tot això—féu el Pa-

re,—és una de les seves creences supersticioses.

»—Expliqui's doncs, que sóc tot orelles per escoltar-lo.

»I el P. Andreoletti, en anglès, començà a fer una llarga explicació que en concret era aquesta:

»Els xinesos estan molt estemordits dels esperits malignes, i per tal que no els molestin, fins els donen més culte que al mateix gran Buda. Doncs, és el cas que, com tot el mal d'arreu de la terra l'atribueixen als mals esperits, amb tot i donar-los-hi tan culte, també a la fi vénen els mals. Creuen a l'ensemps els xinesos que els mals esperits per traslladar-se d'un poble a l'altre per a fer mal necessiten les carreteres amples i espaioses i els camins més bons. I aquí, ells fan el següent càlcul: quanta menys velocitat portarà un esperit, tan més tardarà en fer la desgràcia i també com a resultat final

disminuirà notablement el nombre de mals.

»Doncs bé, d'aquest principi en deduiren els xinesos avant-passats, el no construir carreteres i sí solament caminals estretíssims, perquè els esperits en la seva carrera, topant amb els viatgers, no puguin passar endavant i tinguin d'esperar-se; que facin grans toms i gerigonces i que formessin com un espés laberinte perquè es retardin més i fins es desorientin i es perdin.

»En aquestes estàvem quan arribàrem al terme del viatge i despedirem als «coolies» després de donar-los-hi un bon jornal».

Heu's aquí una de les supersticions del poble xinès. Però encara que estigui prou arrelada en el cor d'aquells pobrets, no per això deixen de tenir un cert sentit moral a voltes amb alguna semblança de les nostres virtuts, que és el resultat de les doctrines del gran xinès en Confuci i que s'han conservat més o menys es-trafetes a través de tants segles. Això, per tant, és el que encoratja als missioners, i quants més medis de cultura poguem aportar-hi, tan millor podrem procedir al desterro de la superstició i consegüentment del paganisme.

Vostre affm.

L'ONCLE MISSIONER

Mallot

A L'ESTACIO

—Escolteu, bon home: es pot saber el motiu d'aquest riure tan estrepitos que feu?

—Sí, home. Figureu-vos que acabo d'enredar a aquest senyor de la finestreta. Li he demanat bitllet de xida i vuelta i no penso tornar!

La mixeta escuerada

FANTASIA D'ESTIU

O r què és estranya una dona sense cua? Doncs bé; penseu si seria galdosa i de mal veure la Xixina d'ençà que el «Brillant», un gossàs de mala mena, va escuerar-la. Prou tenia el pèl llis i negre, i uns ulls que llençaven espurnes, i un posat de gata de seny i joiosa de la seva netedat, però... la cua!, aquella cua que li era el distintiu més estimat, el timó, la senyera, la torre de l'homenatge del seu cos!...

Però, de cues postices no se'n feien, i si se'n feien, fins als gats no arribaven. Com hauria pogut anar la Xixina a una pelletteria per a que li venguessin un bocí de pell, el bocí que li mancava? Qui l'hauria entés? Amb quins diners l'hauria pagat?

Quina alegria va tenir un dia que va poder arreplegar un tros de lluç que fregien a casa seva! Va sentir que la mestressa, creient que la mi-

nyona se l'havia menjat, botzinejava:—Ço portarà cua!

I la Xixina una colla de dies va estar esperant que el tall de lluç fes el seu fet! Dissortadament, no hi va haver miracle.

Un altre dia, va sentir que la canalla de la casa parlaven de posar la cua... Quin salt el cor! Se'ls ocorria pensar en ella que tan necessitada n'estava? I vinga encamellar el llom i fregar-los hi les cames i fer uns miols que haurien eternit a les pedres, si les pedres haguessin tingut el poder d'entendre'ls! La cua sense venir.

L'amo deia sovint que tots els estances tenien cua i que aquella cua era una vergonya... Una vergonya? Què més hauria volgut ella que passar-la la vergonya aquella tan poc honorable pels estances!

Pensar que les arengades, els seitons, els peixets més infims tenien cua, i ella, la polida, la setinada, la vincladissa, la dels coixins daurats, anava pel món escuerada, sense poder-se ventar les mosques, acabada arran d'esquena, o, com si diguessim, mal acabada! Era per fer-ne una de crespà.

Avorrida, amb la dària d'encuerar-se, va resoldre un dia córrer món. A l'estranger no hi feien cures meravelloses? No li havien fet a sa mestressa una cama de molles que semblava natural? Per què no havien de fer-li a ella una cua?

El romiatge fou començat tot seguit, i vinga córrer pobles i més pobles, fins que la Xixina va deturar-se a Constantinoble, a casa d'un rabí. Ella no coneixia la paraula, no l'havia sentit a dir mai, però això de rabí li va fer efecte de cua.

En veure el rabí, la Xixina va mio-

sempre hi ha algú que té ganes de descuar-se... Però, què en faràs d'una cua de xinès? Tan se valdria que la prenguessis de cavall.

No hi va haver manera. La Xixina estava desconsolada.

Tornà cap a Espanya i posà els peus en terres d'Andalusia. La primera cosa que averiguà és que allí els homes tenen cua de palla, perquè tot seguit s'encenien. Sort que apagaven els focs amb vi.

Ço era bon símptoma. Passant carrers, d'esma, va veure un home que venia cuetes. Eren unes cuetes que tenien al cap d'amunt com una mitja taronja de fusta, pintada de negre.

Ai, què s'hi acostava! Que s'estava cremant!

Tant ne vols, tant te'n daré! I una cueta va ésser per a la Xixina que, tota cofoia, se la va fer subjectar amb una goma.

La Xixina ja semblava una altra, però, no; no era tan elegant com en el seus bons temps de cua pròpia. Amb la cueta andalusa, no podia

lar el seu prec i el rabí va entendre-la.

—Cua vols? I quina falta et fa? Tens, per ventura, que netejar els vidres dels quinquers de petroli? No penses que així, escuerada, és més difícil que t'agafin si claves les urpes en algun tall?

Però, quan una gata es fica una ceba al cap!

El rabí, per quedar-hi bé, va dir-li:

—A la Xina, els mandarins hi són molt entesos en qüestió de cues.

Sí? A la Xina cametes ajudeu-me.

La Xixina buscà un mandarí, però per tot no veia altra cosa que mandarines i encara que, en matèria de cues, era més lògic interrogar a una dona que a un home, la Xixina volia un mandarí de totes passades.

A la fi fou oïda.

—Tu desitges cua? No sé què dir-t'hi. Aquí neixen totes naturalment. Si se't podés posar postiga... Aquí

pensar en rebenxinaments, sinó que havia de portar-la penjant, entrebantant-s'hi, i amb l'enfarfec d'aquella mitja taronja on neixia el cuot.

Així i tot, hauria estat feliç si un dia, dia de dol, no l'hagués vist un aficionat a matar bous, que es va donar pressa a escuerar de nou a la Xixina.

I el que és pitjor: va escorxar a la Xixina i va fer-la amb arrós. Es a dir «és pitjor»... La Xixina va donar-ne gràcies a Déu de la seva mort. Què hi feia al món la pobreta sense cua? Res més que aguantar que tots els gats li preguntessin:

—Què ha tingut el tifus?

CLOVIS EIMERIC

CURIOSITATS

El nom de les cinc parts del món

PER tothom són ben coneguts els noms de les cinc parts del món: Europa, Asia, Africa, Amèrica i Oceania, més ço que molta gent no sap és l'origen d'aquests noms, que avui ens proposem explicar.

Aquestes denominacions són universals, i són usades per tots els països civilitzats. L'origen es perd en la fosca dels temps, per ço que fa referència als tres primers—Europa, Asia, Africa,—puix les tres són ja conegudes en la més avançada antiguetat, havent-hi diferents opinions en quant a llur origen.

Europa, segons uns, és el nom d'una filla d'un rei fenici nomenat Agenor, d'una bellesa i bondats tant sense iguals que el seu poble, que era navegant per excel·lència, volgué perpetuar el seu record, nomenant així a aquella porció de noves terres on ells anaven a fer llurs viatges de conquesta. Altres creuen, i sembla ésser més verosimil que la primera opinió, que el mot Europa esdevé dels termes fenicis, Hur, que vol dir blanc, i Appa, que significa home, sortint el mot compost Hurapp, que vol dir home blanc, o gent de cara blanca, cosa que molt degué cridar l'atenció als primers viatgers que vin-

gueren a Europa, tota vegada que ells la tenien molt emmorenida.

Asia, és el nom que en algunes antigues llengües asiàtiques es donava a la deessa Ceres, la protectora dels fruits i dels conreus. En l'antigor fou en aquella part del món, on un més enlairat grau i un major esplendor prengué l'agricultura, creient la gent de l'època que estava baix una especial protecció de la deessa Ceres que feia que les plantes conreuades en aquells llocs, tinguessin una major abundor de fruit, donant per aquest motiu a aquella part del món antic, el nom de la seva deessa protectora.

La tercera part del món, l'Àfrica, és també coneguda de molt antic i en quan a l'etimologia del seu títol, hi ha dues opinions. Uns creuen que deriva del grec, essent compost pel mot frique, que equival a fred, al que degué precedir antigament la paraula alph, que significa sense, i per tant, l'etimologia del mot Àfrica vol dir sense fred. Altres opinen que prové de la paraula llatina, africanum, que també vol dir lloc on no hi fa fred, resguardat dels vents, ben banyat pel sol com així és efectivament el continent africà.

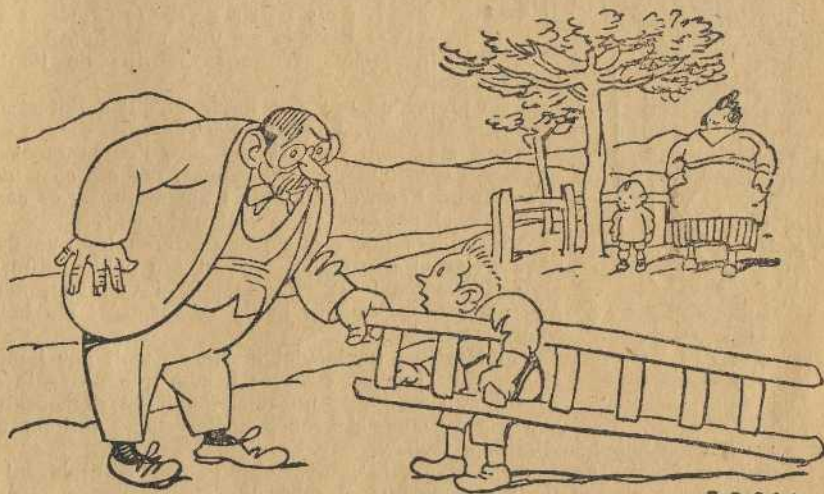
Amèrica, deu el seu nom a un ex-

plorador italià, nomenat Americo Vespuccio, el qual poc temps després d'haver sigut descobert el nou món per l'immortal Colom, efectuà diferents viatges al país tot just trobat, envoltant-los d'una tan gran propaganda i rodejant-se d'una tan gran fama, que fins per un moment va arribar a eclipsar la del mateix Colom, fent que la gent li atribuís més mèrit, i arribant fins al punt de batejar el nou continent amb el seu

nom, en lloc de nomenar-lo Colòmbia, com bé ho mereixia l'insigne navegant que la descobrí, el qual ha tingut de contentar-se sols amb el nom d'una molt xica república.

La darrera de les parts del món descobertes, és l'Oceania, que deu el seu nom, al fet de trobar-se totalment rodejada per l'immens Oceà. També se la nomena Austràlia, divent el seu nom a la seva proximitat al pol austral.

JOAN AMADES

—On vas, maco, amb aquesta escala?

—Es que ahir vàrem anar a collir pinyes i avui diu la Pepeta que anirem a collir maduixes.

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el sisé fulletó de la interessant novel·la d'En Josep M.ª Folch i Torres, LES MEMORABLES AVENTURES D'EN ROC GENTI (2.ª part). Amb aquest suplement es regala el conte complet «Minguet i Annetax», per Josep M.ª Folch i Torres

PÀGINES VISCUEDES

Per ben pagat

E

RA aprenent en una botiga de robes de per allí els barris de Santa Maria, i vivia a dispesa en una casa humil d'un d'aquells carrerons ombríus de l'antic

barri barceloní.

Feia prop d'un any que havia vingut a Barcelona el pobre Martinet, i encara s'enyorava.

Però, així com els primers dies l'enyorament li havia fet vessar copioses llàgrimes, ara era com una nosa dins del cor, continuada i amargantosa, és cert, però que el deixava viure resignadament.

Les millors hores que passava eren les que deixava volar el pensament vers el seu poble estimat, amb els boscos i els vinyars que el voltaven, amb tots els records que hi havia deixat, així els bons com els tristos.

En Martinet havia vist morir, en molt poc temps el seu pare i la seva mare; i, com que no tenia al món ningú més que un oncle, gairebé desconegut, que era botiguer de robes a Barcelona, tothom en

el poble li aconsellà que l'anés a trobar.

Aquest oncle era un home estrany, molt avariciós i egoista. Vivia sol i miserablement i sempre tenia por de que el robessin.

Potser fou per això que quan en Martinet se li presentà, li costà molt de reconeixè'l, i que en lloc d'afillar-se'l, li cerqués una dispesa barata, quedant-se'l per aprenent, i donant-li per sou tant com costava la dispesa.

Tant entre els companys de la botiga com pel veïnat, en Martinet tenia moltes simpaties. Era bon minyó i servicial i es contava d'ell dues proeses que li havien donat molta popularitat entre els veïns del carrer.

Un cop, en pujar l'escala havia trobat la Madalena del quart pis treinant un càntir gros i una galleda. La pobra dona, a la seva edat, esbufegava de valent, i en Martinet, vulgues que no, li va pendre el càntir i li pujà fins dalt del pis.

Un altre dia, el menut del quint pis, aquell baldufa de Marcò, va estar a punt d'ésser agafat per les rodes d'un carro davant mateix de casa seva. El cavall s'havia esverat en carregar barroerament uns tubus de ferro, i atencà sense més ni més.

Doncs, el qui arribà a temps i es llençà al morro del cavall i tregué el menut de sota la roda, fou l'aprenent de la botiga de robes.

D'ençà d'aquest últim fet, en Martinet tingué una nova afecció. Aquell nen que ell havia salvat, li pertanyia en certa manera i res li plavia tant com jugar amb ell i els seus germanets, cada diumenge a la tarda, a dalt el terrat.

Els del quint pis eren colla. Cinc de menuts i un de grandet que ja ajudava a la família. Els petits es plavién força en la bona companyia d'en Martinet, i escoltaven avidiosament les contalles que els hi feia.

El grandet no tant, perquè els diumenges s'estimava més gastar-se dos ralets i atipar-se de cinema.

Però, un dia, quan en Martinet pujà al quint pis, trobà la mare fortament trastornada, i els menuts amb una cara tota llarga.

El noi gran, en Josep, havia caigut malalt. La febre se l'emportava ja feia tres dies, i el metge havia dit que de segur havia agafat uns tífus d'aquells tan forts.

La pobre mare plorava desconsoladament, planyent-se de la falta que el noi li faria, puix cada matí li portava dues pessetes guanyades a l'estació anant a ajudar a la descàrrega de les caixes de peix que arribaven en els trens de la nit.

En Martinet preguntà:

—Era a les nits que feia aquest treball?

I, amb la més gran naturalitat, afegí:

—Així, jo li aniré a fer la feina, i per aquest cantó res no es perdrà

La bona dona el regreà amb les llàgrimes als ulls,

Aquella mateixa matinada en Martinet es llevà a les dues per a ésser a l'arribada dels trens de la costa.

Poc li costà d'aprendre aquest nou ofici, i amb tant de dalit s'hi posà, que en plegant, l'encarregat li donà deu rals en lloc de les dues pessetes, per haver transportat des del vagó al carro, deu caixes més, que a raó de cinc cèntims feien les dues pessetes amb cinquanta que acabaven de donar-li.

En arribar a casa seva, pujà al quint pis i donà tot el que havia guanyat a la pobre dona, que no sabia com regradar-lo.

I així un dia i un altre, puix la malaltia era llarga.

En Martinet demanava a Déu que li donés forces per a resistir tot aquell treball, perquè des de feia uns quants dies es sentia tan cansat, que per dues vegades el seu oncle l'atrapà adormit de cap al taulell.

El primer cop s'acontentà amb renyar-lo; però la segona vegada, l'escribassà de qualsevol manera, amenaçant-lo amb treure'l de la casa.

El que sofrí en Martinet per a no tornar-se a dormir, no té fi ni compte, fins que un dia que un dels seus companys li havia ofert avisar-lo quan vingrés l'amo, fou novament atrapat.

Veient que anava a perdre l'empleu, en Martinet demanà perdó al seu oncle explicant-li el que passava.

L'oncle es quedà com qui veu visions. De primer no se'l creia de cap manera, puix egoista com era, no podia capir que hi hagués ningú capaç de fer ni el més xic sacrifici per a un altre.

Però, quan no tingué més remei que creure'l, no el deixà de beneït i xifplet, afirmant que el que cal és mirar per cada u i que qui tingui mal de caps que se'ls passi, i assegurant-li que després de fer tants favors, en rebria una puntada de peu dels mateixos afavorits.

—Això sí que no, oncle!—protestà en Martinet.—Li dic que tots m'estimen com si fos d'ells!

L'oncle es morà encara de la bona fe del nebot, i el perdonà amb la condició de que deixés de treballar de nit o, en tot cas, que no s'adormís més a la botiga.

• • •

El noi gran havia passat per ben arran de la mort, però, gràcies a Déu, s'havia salvat, i ara acabava d'entrar en convalescència.

—Ja li pots estar agraït, ja, a en Martinet!—li predicava la mare, cada vegada que aquest pujava a veure'l.

—Força que li agraeixo—feia en Josep.

Un dia, la mare, amb la més bona intenció, féu remarcar el fet del major guany que en Martinet portava cada matí.

—Es molt treballador, ell—digué.—I sort n'havem tingut.

En Josep, malgrat ell mateix, sentí que la gelosia se li arrapava al cor. D'ençà que havia sortit de perill, i es podia donar compte del que passava a son entorn, li anava semblant que durant el temps de la malaltia algú li havia pres el lloc.

La mare no feia més que parlar-li d'en Martinet, els germanets sempre eren amb en Martinet i retreien coses que ell els hi contava i jugaven als jocs que ell els hi ensenyava.

I això anà augmentant a mesura que s'anà posant bo, fins que, ja del tot restablert, en Josep tornà al seu treball. Hi tornà freturós de lliurar-se de la protecció d'en Martinet, però les primeres paraules que escoltà de llavis

del seu amo, després de les enhorabones pel seu restabliment, foren d'elogi per a en Martinet.

—Aquell sí que era un xicot feiner!—ponderava l'amo.

I tots hi assentien.

—Molt treballador i molt bon noi—afegia un altre.

El corc de la gelosia ja havia obert esboranc a dins del seu cor i el noble sentiment de la reconeixença havia quedat colgat a dins.

—Ja n'havau tingut sort a casa teva d'en Martinet mentre has estat malalt, perquè diuen que tot el que guanyava ho donava a la teva mare...

Aquell dia, en arribar en Josep a casa, esclatà tot endimoniat, proferint injúries i amenaces contra d'en Martinet.

La mare d'en Josep provà de defensar-lo, però el seu fill es posà tan encés i abrivat, que callà espaordida. El noi encara no estava allò que se'n diu ben fort, i si massa se'l contrariava podia fer-li mal.

En Josep, davant de tots els germanets, explicà, amb profunda indignació, que al treball l'havien avergonyit parlant-li tothom de la protecció d'en Martinet.

—Quina gràcia té fer un favor si s'ha d'anar explicant a tothom!

I l'accent del germà gran era tan amarg i menyspreant, que els petits n'hagueren la sensació de que el seu amic Martinet s'havia tornat dolent i havia comés alguna grossa baixesa.

La mare, sense recordar-se que era per ella mateixa que els companys de treball del seu fill sabien el generós comportament d'en Martinet, acabà per dir, potser amb l'intent de complaure el seu fill:

—També s'ho hauria pogut guardar, això...

El cert és, que quan en Martinet tornà al quint pis es trobà que no hi era rebut amb les mostres d'afecte i alegria d'altres vegades. Ni grans ni xics li feien el bon paper d'abans, i acabà sentint-se malament entre ells, com si esperessin que se n'anés.

A poc a poc anà espaïant les visites, fins que un dia, en Martinet, no podent més, de tanta pena com experimentava, esperà en Josep a baix a l'escala i li demanà humilment quina queixa tenien d'ell.

En Josep s'ho prengué ben malament, figurant-se que en Martinet s'havia esperat allí per a buscar-li raons, i li respongué airadament, exaltant-se fins al punt d'amenaçar-lo i tot.

Des d'aquell moment, en Martinet es sentí vençut. El seu amo havia tingut raó. «Els favors s'acostumen a pagar amb cosses», li havia dit, i, ell, que per res del món hauria volgut creure encertada aquella profecia, no tenia més remei que constatar la seva exactitud.

Pocs dies després, en sortir al replà de l'escala per a anar a treballar, sentí dues veïnes que parlaven d'ell:

—Li han hagut de tancar la porta. Es volia fer l'amo de tot i fins anava a pegar a en Josep l'altre dia, al peu de l'escala, perquè li feia mala cara. L'altre trobava aquesta conducta blasmable, «tant com allò que feia d'anar explicant per tot la caritat que havia fet d'anar a treballar en comptes del malalt».

En Martinet sentí que li pujava a la gorja una glopada de fel.

Des d'aquell moment, ja no pensà més que en fugir d'aquella casa, de la ciutat i tot. Tornaria al poble i es llogaria, per la vida, a qualsevol indret.

Fou un diumenge al matí, que amb el farcelliet a la mà, davallava les escales per a no pujar-les mai més.

En sortir al carrer, es deturà sobtat. Els menuts del quint pis jugaven a l'acera joiosament.

En Martinet se'ls mirà i va témer que les llàgrimes el traissin.

En passar pel seu costat, ells se'l miraren i, talment com si endevinessin que se n'anava per no tornar, interromperen llurs jocs per a veure'l marxar.

En Martinet els hi feu encara adéusiau amb el cap i una poca veu... Ells no van contestar; però se'l miraven encara, com si volguessin i no gosessin.

—Potser em vindran a dir adéu...—esperançava l'incorregible.

Però la primera cantonada ja era propera i no sentia cap remor de passes darrera seu.

A l'últim, quan ja anava a tombar, sentí una corredissa, i encara no havia tingut temps de girar-se, que ja uns bracets se li agafaren al coll.

Era el més menut de tots, en Marcó, el seu estimat, el que ell havia tret de sota la roda del carro.

--Oh, mercès!--li escapà, de tan content que estava.

--On vas, Martinet?--li preguntà el menut.

--Al poble, vaig.

--I no tornaràs més?

--No... Ja no tornaré més...

Els ulls de l'infant mostraren, bell badats, una gran desolació.

--Mai més?--preguntà amb el llavi tremolós.

En Martinet no li respongué i mig girà la cara, temerós de que se li veiessin guspirejar els ulls.

Aleshores el menut, tornant a agafar-se-li al coll, fortament, el besà en la cara amb un bes llarg, amcrós...

Carrer enllà, en Martinet, guardant avariciosament amb la mà la mèl d'aquell petó en la seva galta, anava murmurant, el cor tot esponjat de joia, donant-se per ben pagat:

--Ara l'oncle que vagi dient, que els favors es paguen amb cosses...

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

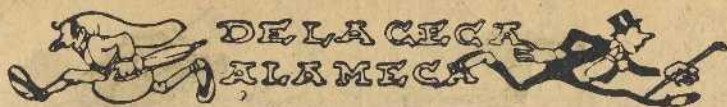
PATUFET - FILMS

PELLÍCULA DE LA SETMANA

Com passo l'estiu a fora
i hi ha vaga de correus,
davant del perill probable,
o, més ben dit, imminent,
de que les meves «cuartillas»
no arribin a EN PATUFET,

he pres el bon determini
d'abstenir-me de fé el vers;
la qual cosa els notifico
pel cas que algú de vostès
ho atribueís a galvana
i em judiqués malament.

NYIC

Una nova estrella

Nc es tracta d'una altra «coupletista» o dançarina, com podria suposar-se, sinó d'un estel veritable, descobert no fa gaire, distant 84.569 milions de kilòmetres de la terra, la llum del qual triga deu mil anys en arribar fins a nosaltres.

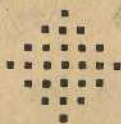
Gairebé tant com les senyoretes del «centre» tarden a posar-nos en comunicació telefònica.

JORDI-BUSCA

ENDEVINA, ENDEVINETA

ROMBO

Substituir els punts per lletres de manera que llegint-se vertical i horitzontalment digui: Primera ratlla consonant; segona part del cos; tercera planta; quarta ocell (plu-

ral); quinta atuell de cuina; sexta nombre, i setima consonant.

J. JESUALD B.

LOGOGRAF NUMERIC

- EN LI
12345 Nom d'home.
2544 Menjar dels ocells.
214 Dolç.
14 Article.
2 Consonant.

EMILI SOLERNOU

Solucions a l'insertat en el número anterior

Al comprimit: Sense llum ningú hi veu.

A la tarja: La butifarra de la llibertat.

Al logogrif numèric: París.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Carrer Cardenal Casañas, 4 (Riera del Pi)

Eduard i Josep Solà, impressors - València, 200 - Telèfon 1282 G.-BARCELONA

-Noi, si en poguéssim
haver

-Ja podem tallar

-No tenim quartos
però tenim pou

-No se n'ha adonat

-El xurro s'es
tornat corda!

-Ma noi que
és bó !

-Reina, el
llivant estallat